

رشد و یادگیری حرکتی - ورزشی - زمستان ۱۳۹۵
دوره ۸، شماره ۴، ص: ۵۹۲-۵۷۵
تاریخ دریافت: ۰۸ / ۰۸ / ۹۳
تاریخ پذیرش: ۱۵ / ۰۸ / ۹۴

ارتباط بین جهت‌گیری کنشی و حالتی با رفتار تصمیم‌گیری فوتبالیست‌های ماهر زن

ریحانه راهدار بیک قمی^۱ - مهدی شهبازی^{۲*}

۱. کارشناس ارشد، رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، ۲. دانشیار، رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

فراپند تصمیم‌گیری، نقش بسیار مهمی در فعالیت‌های ورزشی داشته و با شکست یا موفقیت ورزشی ارتباط مستقیم دارد. از سوی دیگر، یکی از موضوعات مهم در روان‌شناسی ورزش و علوم رفتاری، جهت‌گیری در ورزش است. هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه جهت‌گیری کنشی و حالتی با رفتار تصمیم‌گیری فوتبالیست‌های ماهر زن بود. شرکت‌کنندگان در پژوهش ۲۷ بازیکن با سابقه حداقل ۸ سال شرکت در مسابقات بودند. به منظور تعیین جهت‌گیری کنشی یا حالتی بازیکنان از پرسشنامه مقیاس کنترل عملکردی-۹۰ و برای ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری بازیکنان از تصاویر موقعیت‌های واقعی بازی فوتبال استفاده شد. بازیکنان باید از بین گزینه‌های موجود (شوت، دریبل و پاس) به یکی از آنها پاسخ صحیح می‌دادند. پس از بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها از طریق آزمون کولموگوروف اسمیرنوف، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه در سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد. نتایج همبستگی معناداری را بین جهت‌گیری کنشی با دقت و رفتار تصمیم‌گیری بازیکنان کنشی نشان داد ($P < 0/05$)، اما این همبستگی در مورد رابطه بین جهت‌گیری کنشی با سرعت تصمیم‌گیری بازیکنان کنشی معنادار نبود ($P > 0/05$). همچنین رابطه معناداری بین جهت‌گیری حالتی با هیچ‌یک از متغیرها (دقت، سرعت و رفتار تصمیم‌گیری بازیکنان جهت‌گیر حالتی) مشاهده نشد ($P > 0/05$). در نهایت می‌توان گفت که برخورداری از ویژگی کنشی در بازیکنان ماهر، با دقت تصمیم‌گیری و انتخاب مخاطره‌پذیر آنها همبستگی دارد و این نوع جهت‌گیری افراد را در رسیدن به اهدافشان کمک خواهد کرد.

واژه‌های کلیدی

تصمیم‌گیری، جهت‌گیری حالتی، جهت‌گیری کنشی، جهت‌گیری ورزشی، فوتبال.

مقدمه

آگاهی از اهمیت روان‌شناسی ورزش در یاری رساندن به ورزشکار برای اجرای مهارت‌های ورزشی روبه‌روز در حال افزایش است. این موضوع هر روز برای تماشاچیان و متصدیان نمایان‌تر می‌شود که تفاوت در توانایی‌های بدنی و روان‌شناختی ورزشکاران رقابت‌کننده کمتر می‌شود و کاربرد آن نشان می‌دهد که عوامل روان‌شناسی نقش مهمی در بردو باخت ورزشکار دارد. تفاوت‌های فردی در زمینه‌های ورزشی و تمرین آشکارند (۳). روان‌شناسی ورزشی و تمرین پیشرفت چشمگیری در درک تفاوت‌های فردی داشته است؛ از جمله شناسایی ویژگی‌های خاص‌تر و مهارت‌های روان‌شناختی و تهیه مقیاس‌های ویژه ورزشی که تفاوت‌های فردی را مشخص می‌کنند و به عوامل موقعیتی و رفتارهای ویژه توجه دارند (۳). یکی از موضوعات کلیدی تفاوت‌های فردی در روان‌شناسی ورزش، جهت‌گیری ورزشی است. جهت‌گیری ورزشی در واقع بیان‌کننده سوق و جهتی است که افراد در ورزش دنبال می‌کنند. ممکن است تعجب کنیم که برخی افراد از چالش‌ها استقبال می‌کنند، سختکوش‌اند و در جایی که دیگران از چالش اجتناب می‌ورزند و به‌آسانی کنار می‌کشند، آنها مقاومت می‌کنند. ممکن است از خود برسیم چرا برخی ورزشکاران با یک شکست به‌هم می‌ریزند و بقیه آن را گامی مثبت تلقی می‌کنند (۱). کول جهت‌گیری کنشی - حالتی را به‌عنوان متغیری از تفاوت فردی که بر فرایندهای ارادی تأثیرگذار است (۲۴)، یا آنچه لوین و همکاران (۱۹۹۴) تلاش برای رسیدن به هدف می‌خوانند، تفسیر کرد (کول و بکمن، ۲، ۱۹۹۴). تلاش برای رسیدن به هدف، فرایند رسیدن به هدف و بازتاب‌های ادامه‌دار آن، تأثیر متقابل رویدادها و ادراکاتی را که به موجب آنها اطلاعات در طول زمان ارائه می‌شوند و اعمال براساس تغییرات محیطی صورت می‌پذیرند، مورد ملاحظه قرار می‌دهد (۲۵). متغیرهای هدف‌گزینی ماهیت گسسته‌ای داشته و مستقیماً با اجرای تکلیف ارتباط ندارند، اما نسبتاً بیشتر ادراکات مرتبط با درست‌نمایی، دستیابی به یک هدف یا ارزش هدف را منعکس می‌کنند. در عوض، رویکردهای رسیدن به هدف در انگیزش، بیشتر با موضوعات خودتنظیمی افکار و اعمال در ارتباط‌اند. از این‌رو، در یک مدل مفهومی وسیع‌تر از خودتنظیمی، جهت‌گیری کنشی - حالتی با تفاوت‌های فردی در قالب حفظ اهداف و توانایی حمایت از اهداف فعال‌شده از تمایلات اعمال رقابتی به سمت مکانیسم‌های پردازش اطلاعات از جمله تخصیص توجه، ممانعت از ادراکات غیراصولی و مکانیسم‌های کنترل احساسات مورد ملاحظه قرار

1. Lewin, Dembo, Festinger & Sears
2. Kuhl and Beckmann

گرفت (۱۸،۲۰)، تمایز بین فرایندهای غیرارادی و هشیارانه را پوزنر و اسنیدر^۱ (۱۹۷۵) و اشنايدر و شيفرين^۲ (۱۹۷۷) پیشنهاد کردند (۲۵). اما افراد دیگری مدل‌های دوسیستمی مشابهی را با اصلاحات متفاوتی به وجود آوردند: ذاتی در برابر ادراکی (جانگ^۳، ۱۹۲۳)؛ جهت‌گیری کنشی در مقابل جهت‌گیری حالتی (کول، ۱۹۸۳)؛ تجربی در برابر منطقی (اپشتین و همکاران^۴، ۱۹۹۶)؛ شرکت‌پذیری در برابر قاعده‌مندی (اسلومان^۵، ۱۹۹۶) و ارادی در مقابل غیرارادی (۲۵). یکی از ابعاد مورد بررسی در علوم وابسته به رفتار حرکتی، انگیزش ورزشکاران برای شرکت در فعالیت‌ها و رقابت‌های ورزشی است که برخی محققان، ابعاد انگیزش ورزشکاران و سایر شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی را با عنوان جهت‌گیری ورزشی و انگیزه‌های رقابتی در فعالیت، تمرین و رقابت طبقه‌بندی و توصیف کرده‌اند. گیل^۶ (۲۰۰۰) و باومن^۷ (۲۰۰۱) جهت‌گیری ورزشی را میل به مسابقه یا تمایل به پیروزی تعریف کرده‌اند، که براساس آن ورزشکاران هدف‌هایی را در طول رقابت برمی‌گزینند و برای دستیابی به آن تلاش می‌کنند (۶،۱۲،۱۵). گیل و دیتر^۸ (۱۹۸۸) ابعاد جهت‌گیری ورزشی را به صورت سه بعد رقابت‌طلبی، بردگرایی و هدف‌گزینی تعیین کرده‌اند. مبانی نظری جهت‌گیری ورزشی افراد از نظریه‌های انگیزشی سرچشمه می‌گیرد (۱،۲،۱۶). از بین نظریه‌های انگیزشی، نظریه‌های انگیزش پیشرفت که جزء انگیزه‌های اجتماعی‌اند، در توجیه رفتار و جهت‌گیری ورزشی سهم بسیاری دارند. در واقع، براساس نظر وینبرگ و گوددی^۹ (۱۹۹۹) پیشرفت (شامل رقابت‌جویی، چالش‌طلبی و افزایش عملکرد)، توسط مجموعه‌ای از عوامل شخصیتی، موقعیتی، تمایلات نتیجه‌مدار و واکنش‌های هیجانی مشخص می‌شود که این عوامل جزئی از طبقه‌بندی تفاوت‌های فردی هستند (۴). تفاوت‌های فردی جهت‌گیری کنشی در خطرپذیری ورزش‌ها علاوه بر آشکار ساختن تفاوت‌های تشخیصی ساده نسبت به خطرپذیری در موقعیت‌های تجربی متفاوت، سازوکارهایی را که ممکن است مسئول بروز چنین رفتارهایی باشند، بررسی می‌کند. به نظر راب و جانسون^{۱۰} (۲۰۰۲) تفاوت‌ها در رفتار خطرپذیری به علت ویژگی‌های شخصیتی نمایان می‌شوند

-
1. Posner & Snyder
 2. Schneider & Shiffrin
 3. Jung
 4. Epstein, Pacini, Denes-Raj, and Heier
 5. Sloman
 6. Gill
 7. Bowman
 8. Deeter
 9. Wienberg & Gould D
 10. Raab & Johnson

(۲۴). جهت‌گیری کنشی و حالتی توسط کول (۱۹۹۴ الف) و کول و بکمن (۱۹۹۴) به‌عنوان متغیری از تفاوت‌های فردی ارائه شد. اگرچه احتمالاً افراد در پیوستاری از جهت‌گیری کنشی-حالتی قرار می‌گیرند (۱۰)، در توصیفی دیگر از ویژگی‌های شخصیتی، در تقابل قرار دادن افرادی که بیشتر جهت‌گیری کنشی دارند با افرادی که بیشتر جهت‌گیری حالتی دارند سودمند خواهد بود (۲۴). علاوه بر مفهوم عام جهت‌گیری کنشی-حالتی که کول و بکمن (۱۹۹۴) ارائه کرده بودند، بعدها عنوان شد جهت‌گیری کنشی و حالتی دارای سه بعد متفاوت مشغولیت، تردید و عدم ثبات است. جهت‌گیری کنشی-حالتی مربوط به مشغولیت^۱، بازتابی است از توانایی به‌کارگیری رفتار جهت‌گیری هدفی پس از مواجهه با شکست یا تهدید. درحالی‌که افراد SOP به افکار سرزده و بازگشتی بعد از چنین اتفاقاتی گرایش دارند (۲۴)، مشغولیت بیشتر و ناتوانی در آغاز تغییر رفتارشان دارند، افراد AOP به‌خوبی قادر به کنترل خواهند بود و توانایی ادامه عمل را دارند (کوول و همکاران^۲، ۲۰۰۵؛ کول و بکمن، ۱۹۹۴). دومین نوع جهت‌گیری کنشی-حالتی بیشتر روی فرایندهای مرتبط با مرحله برنامه‌ریزی مدل رابیکون^۳ در مراحل عملی تمرکز می‌کند. این مدل با تردید و (قدرت) آغاز عمل در ارتباط است (جهت‌گیری کنشی-حالتی مرتبط با تردید^۴، کول و بکمن ۱۹۹۴). افراد SOH بیش از اندازه در خصوص برنامه‌ریزی عمل مورد نظر تأمل می‌کنند. در نتیجه به از دست دادن فرصت‌هایشان در آغاز عمل مربوطه گرایش دارند. همچنین اگر دریابند که ملزم به انجام کاری هستند، در فراخوانی تأثیرات مثبت کافی برای شروع عمل با مشکلاتی مواجه خواهند بود (۱۱،۲۰،۲۲). در نتیجه افراد جهت‌گیر کنشی در شروع رفتار جهت‌گیری هدفی بهتر عمل می‌کنند، زیرا فعال می‌مانند و در خودتنظیمی مشکلات در آغاز عمل موفق‌اند. جهت‌گیری کنشی-حالتی تعیین می‌کند که افراد موفق در آغاز اهداف چگونه هستند، چگونه با حواس‌پرتی‌ها مواجه می‌شوند و در برابر سختی‌ها از افکار منفی رها می‌شوند یا به‌عبارت دیگر چگونه خودتنظیمی می‌کنند (۹).

جهت‌گیری کنشی-حالتی، سازه شخصیتی یکپارچه‌ای است که به تفاوت‌های فردی در توانایی تعدیل احساسات، ادراکات و رفتارها برای انجام اعمال ارادی مربوط می‌شود (۲۳). استفاده از این تمایز تحقیقات در تصمیمات تاکتیکی به این نتیجه منجر شد که این خصیصه شخصیتی سبب پدید آمدن

1. action-state orientation concerning preoccupation (AOP/SOP)
2. Koole, Kuhl, Jostmann & Vohs
3. Rubicon
4. action-state orientation concerning hesitation (AOH/SOH)

زمان‌های تصمیم‌گیری متفاوت و پراکندگی در انتخاب می‌شود. تصمیم‌گیری نقش بسیار مهمی در فعالیت‌های ورزشی دارد؛ فرایندهای تصمیم‌گیری مستقیماً با شکست یا موفقیت ورزشی ارتباط دارند. ورزش سرشار از مثال‌هایی است که در آن، فرد توانایی ذاتی محدودی دارد، اما در بالاترین سطوح ورزشی به رقابت می‌پردازد، زیرا این توانایی را داراست که قدرتش را تماماً به کار برد و ضعف‌های خود را پنهان کند (۱۰). براساس تعریف باربارا نپ^۱، تصمیم‌گیری عبارت است از اینکه «بدانیم در هر موقعیت خاص چه تکنیکی را به کار بریم» (۵). راب و بار-الی^۲ (۲۰۰۶ الف و ۲۰۰۹) بارها اظهار داشته‌اند اگرچه تجزیه و تحلیل فرایندهای تصمیم‌گیری در زمینه‌های مختلف روان‌شناسی و مدیریت بسیار مورد توجه قرار گرفته‌اند، تصمیم‌گیری در ورزش به صورت زمینه‌ای مجزا توسعه یافته است. آخرین تحقیقات در این زمینه در رفتار ورزشکاران، مربیان، داوران و تماشاچیان در سال‌های اخیر، تحقیقات بار-الی و راب (۲۰۰۶)، آراجو، ریپول و راب^۳ (۲۰۰۹) است. امروزه تصمیم‌گیری به موضوع مهمی در ورزش تبدیل شده است (۱۰). علاقه به تحقیق در زمینه جنبه‌های گوناگون بازی فوتبال به این دلیل است که این ورزش با پدیده‌های گوناگونی عجین شده است که نه تنها برای محققان اقتصادی، روان‌شناسی و سایر علوم رفتاری شایان توجه است، بلکه افراد را نیز برمی‌انگیزاند تا علایق حرفه‌ای یا تفریحی خود را در فوتبال با یکدیگر به اشتراک بگذارند (۸). این ورزش با دامنه وسیعی از تکالیف قضاتی پیچیده همراه است، که با سطوح مختلف واکنش‌های توجیهی و احساسی ارتباط دارند. درحالی‌که بعضی تکالیف به پاسخ‌های آنی در محیطی پرتنش نیاز دارند و تکالیف دیگر با بررسی احتمالات، در شرایط نامطمئن در ارتباط‌اند (۳). از این رو تعجب‌برانگیز نیست که دانشمندان بازی فوتبال را بررسی می‌کنند. به نظر می‌رسد طبیعت این ورزش به نسبت پیچیده باشد، به خصوص تجزیه و تحلیل‌های رقابت‌های لیگ بسیاری از تیم‌های ورزشی معروف (برای مثال فوتبال آمریکایی، بیسبال، بسکتبال، فوتبال و هاکی روی یخ) که توسط بن-نیم، وازکو و رندر^۴ (۲۰۰۷) صورت گرفته، نشان می‌دهد که فوتبال ورزش پیچیده‌ای است (۸). همچنین فوتبال به پدیده‌هایی وابسته است که با انتخاب استراتژی و تصمیم‌گیری در ارتباط‌اند. به علاوه این بازی جهانی با باورهای شناختی که رفتار را شکل می‌دهند، احاطه شده است. در نتیجه روان‌شناسان و محققان در رشته‌های مختلف به سمت تحقیق در مورد فوتبال سوق پیدا کرده‌اند (۳).

1. Barbara Knapp
2. Raab & Bar-Eli
3. Araujo, Ripoll & Raab
4. Ben-Naim, Vazquea & Redner

دلیل دیگر تمایل آنها، فراوانی آماری در دسترس است که تحلیل‌های کاملی را در پدیده‌های مرتبط با فوتبال امکان‌پذیر می‌کند (۸).

یکی از راه‌های ارزیابی پردازش اطلاعات، بررسی تفاوت‌های فردی افراد در زمان واکنش است. هرچند زمان واکنش تنها تفاوت موجود بین افراد نیست، تفاوت‌های درون‌فردی را نشان می‌دهد. با اینکه با یک نگاه ساده تفاوت‌های افراد در اجرای مهارت‌ها مشخص می‌شود، سرعت واکنش افراد متفاوت است و نمی‌توان علت آن را به راحتی بیان کرد (۵). ظرفیت روان‌شناختی یک فرد عبارت است از توانایی شخص در رویارویی با انتظارها و دشواری‌های زندگی روزمره، بالا بودن ظرفیت روان‌شناختی به شخص امکان می‌دهد تا زندگی خود را در سطح مطلوب روانی نگه دارد و این توانایی را به صورت رفتار سازگارانه و عمل مؤثر و مثبت متبلور سازد. با توجه به اینکه تصمیم‌گیری یکی از عوامل ظرفیت روان‌شناختی افراد است، به گفته مک موریس^۱ (۲۰۰۴) می‌توان آن را توانایی انتخاب سریع و دقیق پاسخ مورد نظر از بین گزینه‌های ممکن تعریف کرد (۵). قدرت پیش‌بینی اتفاقات آینده و اتخاذ تصمیم‌های مؤثر براساس این پیش‌بینی‌ها در اجرای مهارت‌های ورزشی، فعالیت ادراکی شناختی بااهمیتی است. به علت اهمیت پیش‌بینی و تصمیم‌گیری در اجرای مهارت، در سال‌های اخیر تحقیق در زمینه پیش‌بینی و تصمیم‌گیری با سرعت زیادی رو به افزایش است (۲۶). از آنجاکه تصمیم‌گیری صحیح در ورزش‌ها یکی از عواملی است که می‌تواند به موفقیت منجر شود، آگاهی از خصوصیات روانی و رفتاری بازیکنان می‌تواند به مربیان در انتخاب بازیکنان و پست آنها و همچنین تعیین استراتژی بازی و آرایش تیمی کمک چشمگیری کند، از طرف دیگر، این آگاهی شرایط مساعدی برای مربیان و روان‌شناسان تیم‌های ورزشی فراهم می‌آورد تا ضعف‌ها و قوت‌های بازیکنان را شناسایی کنند و سبب تقویت روانی آنها شوند. با توجه به اینکه مخاطره‌پذیری در ورزش‌ها ناشی از تفاوت‌های فردی است (راب و جانسون، ۲۰۰۲)، ورزشکاران با آگاهی از شرایط روحی و روانی خود بهتر می‌توانند هیجانات درونی خویش را کنترل کنند (۲۴). همچنین فوتبال به پدیده‌هایی وابسته است که با انتخاب استراتژی و تصمیم‌گیری در ارتباطاند. به علاوه این بازی جهانی با باورهای شناختی که رفتار را شکل می‌دهند، احاطه شده است. در نتیجه روان‌شناسان و محققان در رشته‌های مختلف به سمت تحقیق در مورد فوتبال سوق پیدا کرده‌اند. دلیل دیگر تمایل آنها، فراوانی آماری در دسترس است که تحلیل‌های کاملی را در پدیده‌های مرتبط با فوتبال امکان‌پذیر می‌کند.

1. McMorris

این حقیقت که تحقیقات کمی در مورد تصمیم‌گیری در ورزش و عوامل مرتبط با آن انجام گرفته است، ممکن است به علت مشکلات تهیه یک آزمون معتبر و روا برای انجام این کار باشد (۵). با وجود رابطه بین عوامل روانی و تفاوت‌های فردی، تحقیقات بسیار محدودی این ارتباط را بررسی کرده‌اند. برای مثال تحقیق راب و جانسون روی بسکتبال (۲۰۰۲)؛ از این رو لزوم تحقیق در زمینه مهارت تصمیم‌گیری و سطوح آن شامل دقت و سرعت تصمیم‌گیری و ارتباط آن با عامل روانی جهت‌گیری کنشی و حالتی ضروری به نظر می‌رسد. این پژوهش می‌تواند برای انجام مطالعات بعدی در داخل کشور راهگشا باشد.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی به روش همبستگی است که به صورت میدانی اجرا شد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر بازیکنان زن فوتبالیست عضو باشگاه‌های استان تهران بودند. براساس نتایج پژوهش راب و جانسون (۲۰۰۲) و با اطمینان ۹۵ درصد طبق محاسبات فرمول کوکران، به ۲۷ فوتبالیست ماهر زن که هشت سال یا بیشتر سابقه شرکت در مسابقات داشته و عضو تیم‌های دانشگاهی یا بالاتر باشند (۳،۲۴)، به عنوان نمونه در این پژوهش نیاز بود.

روش اجرا

مطالعه حاضر در دو بخش تکمیل پرسشنامه و آزمون تصمیم‌گیری انجام پذیرفت. پیش از اجرای آزمون تمامی نمونه‌ها از نحوه برگزاری آن اطلاع پیدا کردند و هر دو مرحله در محیطی آرام و پیش از تمرین بدنی اجرا شد تا این تنش تأثیری بر آرامش ذهنی آنها نداشته باشد. در مرحله اول، از پرسشنامه مقیاس کنترل عملکردی (ACS-۹۰) برای تعیین جهت‌گیری کنشی یا حالتی بازیکنان استفاده شد (کول، ۱۹۹۴). این پرسشنامه شامل ۳۶ آیتم است که به طور مساوی به سه خرده‌مقیاس سنجش شکست مرتبط با جهت‌گیری کنشی، تصمیم‌گیری مرتبط با جهت‌گیری کنشی و عدم ثبات مرتبط با جهت‌گیری کنشی تقسیم شده است (۲۴،۲۰). آلفای کرونباخ برای پایایی توسط کول و بکمن (۱۹۹۴) ب، ۴/۷ و اعتبار آن قابل قبول گزارش شد. کیاروچی و بلیچ^۱ (۲۰۰۶) نیز در تحقیقاتشان اعتبار و پایایی ACS را قابل قبول عنوان کردند (۱۳). دهم و همکاران^۲ (۱۹۹۲) اعتبار و پایایی

1. Ciarrochi Joseph & Bilich Linda

2. Dahme, Bleich, Jungnickel, & Rathje

پرسشنامه را بررسی کردند (۲۴). همچنین براساس نتایج تحقیقات گذشته و همین‌طور در نسخه اصلی و نسخه تجدیدنظرشده توسط کول (۱۹۹۴ الف)، دیفندورف و همکاران (۲۰۰۰) و جارامیلو و اسپکتور^۱ (۲۰۰۴)، ضرایب آلفای کرونباخ برای هر سه خرده‌مقیاس در محدوده ۰/۵۱ تا ۰/۷۸ به‌دست آمد (۱۹). از آنجاکه به‌نظر می‌رسد این پرسشنامه برای اولین بار در داخل کشور استفاده می‌شود، مراحل استانداردسازی آن توسط محقق انجام گرفت. شایان ذکر است اصل پرسشنامه از زبان آلمانی به یونانی و سپس به انگلیسی ترجمه شده است، که در این تحقیق نسخه انگلیسی آن به‌کار گرفته شد. پس از جمع‌آوری نظر متخصصان عدد به‌دست‌آمده برای فاکتور CVR، ۰/۸۳ و برای CVI، ۰/۹۷ بود. از آنجا که پذیرش آیتم CVI با نمره بالاتر از ۰/۷۹، و CVR، برحسب نظر ۱۰ متخصص با نمره بالاتر از ۰/۶۲ مناسب تشخیص داده می‌شود، از این ابزار به‌عنوان پرسشنامه استفاده شد. پاسخ مرتبط با جهت‌گیری کنشی امتیاز ۱، و پاسخ مربوط به جهت‌گیری حالتی امتیاز صفر را به خود اختصاص می‌دهد. پس از بررسی ۳۶ آیتم پرسشنامه و تعیین جهت‌گیری افراد (با توجه به مجموع امتیازهای کسب‌شده) به سمت انتهای کنشی یا حالتی پیوستار، تصاویر مربوط به بازیکنان نشان داده می‌شود. مرحله بعد شامل به‌کارگیری تصاویری از موقعیت‌های واقعی تصمیم‌گیری بازی فوتبال بود (۲۸). تمام موقعیت‌ها با شرایط مشابهی به‌وسیله دوربین در فاصله ۲ متر بالاتر از زمین و ۳۰ متر فاصله از دروازه با زاویه دید صفر ثبت شده‌اند. تمام تصاویر با ۱۱ سانتی‌متر طول و ۱۵ سانتی‌متر عرض با زاویه دید صفر در زمان پخش توسط صفحه کامپیوتر بودند. هر تصویر موقعیت بازیکن مهاجم و مدافع فوتبال در مقابل دروازه را نشان می‌داد. توپ همیشه به‌صورت واضح قابل مشاهده بود. بازیکنان مهاجم لباس زرد و بازیکنان مدافع لباس قرمز به تن داشتند (۲۸،۳). هر تصویر تنها یک پاسخ صحیح داشت. حرکت بهینه توسط هلسن و استارکز^۲ (۱۹۹۹) تعریف شده بود. پس از نمایش هر تصویر زمان واکنش با دقت یک میلی‌ثانیه ثبت می‌شد. پس از قرارگیری بازیکنان در مقابل صفحه نمایشگر، تصاویر مربوط به آزمون تصمیم‌گیری به بازیکنان نمایش داده شد. این تصاویر شامل سه موقعیت پاس، شوت و دریبل بود که هر موقعیت به‌طور مجزا ۶۰ تصویر را به خود اختصاص می‌داد؛ ۳۰ تصویر مربوط به وجود ۲ مهاجم در مقابل ۲ مدافع و ۳۰ تصویر دیگر مربوط به وجود ۳ مهاجم در مقابل ۲ مدافع بود (۳،۲۸،۲۹).

-
1. Jaramillo & Spector
 2. Helsen & Starkes

روش آماری

از آمار توصیفی برای توصیف آماری متغیرهای تحقیق استفاده شد. همچنین پس از تعیین نرمال بودن داده‌ها از طریق آزمون کولموگروف اسمیرنوف، از ضریب همبستگی پیرسون در سطح معناداری $0/05$ برای بررسی فرضیه‌ها و برای بررسی همبستگی خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه از رگرسیون چندگانه استفاده شد. نرم‌افزار آماری spss ۱۶ برای تجزیه و تحلیل آماری به کار گرفته شد. داده‌های خام به تفکیک آزمودنی و براساس پاسخ‌های ارائه‌شده مربوط به زمان واکنش (سرعت تصمیم‌گیری) و پاسخ‌های صحیح (صحت تصمیم‌گیری) وارد نرم‌افزار شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

از آنجا که پس از بررسی نمره‌های پرسشنامه‌ها، بازیکنان در دو طبقه کنشی و حالتی بررسی شدند، نتایج به صورت مجزا در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. نتیجه آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها در دو طبقه کنشی و حالتی

K-S	دقت تصمیم‌گیری	رفتار تصمیم‌گیری	سرعت تصمیم‌گیری	
۰/۴۹	۰/۶۹	۰/۴۲	۰/۸۴	کنشی
				K-S
۰/۷۴	۰/۸۰	۰/۳۸	۰/۸۱	حالتی
				K-S

میانگین و انحراف معیار سن و سابقه ورزشی ورزشکاران در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها

ویژگی	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
سن (برحسب سال)	۲۳/۱	۵/۵	۳۸	۱۶
سابقه ورزشی (برحسب سال)	۱۰/۲	۲/۷	۸	۲۰

براساس یافته‌های تحقیق (جدول ۳)، بین جهت‌گیری کنشی و دقت تصمیم‌گیری بازیکنان جهت‌گیر کنشی رابطه معناداری مشاهده شد ($P < 0/05$).

جدول ۳. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین جهت‌گیری کنشی و دقت تصمیم‌گیری

همبستگی	سطح معناداری
۰/۴۹	*۰/۰۳۵

رابطه بین جهت‌گیری کنشی و دقت تصمیم‌گیری
*معناداری در سطح ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، بین جهت‌گیری کنشی و سرعت تصمیم‌گیری بازیکنان جهت‌گیر کنشی رابطه معناداری وجود ندارد ($P > 0/05$).

جدول ۴. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین جهت‌گیری کنشی و سرعت تصمیم‌گیری

همبستگی	سطح معناداری
۰/۱۷	*۰/۰۴۸

رابطه بین جهت‌گیری کنشی و سرعت تصمیم‌گیری
*معناداری در سطح ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، بین جهت‌گیری کنشی و رفتار مخاطره‌پذیر بازیکنان جهت‌گیر کنشی رابطه معناداری وجود دارد ($P < 0/05$).

جدول ۵. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین جهت‌گیری کنشی و رفتار تصمیم‌گیری

همبستگی	سطح معناداری
۰/۵۳	*۰/۰۱۸

رابطه بین جهت‌گیری کنشی و رفتار تصمیم‌گیری
*معناداری در سطح ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، بین جهت‌گیری حالتی و دقت تصمیم‌گیری بازیکنان جهت‌گیر حالتی رابطه‌ای منفی وجود دارد که از لحاظ آماری نیز معنادار نیست ($P > 0/05$).

جدول ۶. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین جهت‌گیری حالتی و دقت تصمیم‌گیری

همبستگی	سطح معناداری
-۰/۱۶	*۰/۰۶۹

رابطه بین جهت‌گیری حالتی و دقت تصمیم‌گیری
*معناداری در سطح ۰/۰۵

از سوی دیگر بین جهت‌گیری حالتی و سرعت تصمیم‌گیری بازیکنان جهت‌گیر حالتی رابطه‌ای منفی وجود دارد که از لحاظ آماری معنادار نیست ($P > 0/05$) (جدول ۷).

جدول ۷. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین جهت‌گیری حالتی و سرعت تصمیم‌گیری

همبستگی	سطح معناداری
-۰/۱۰	*۰/۸۱

رابطه بین جهت‌گیری حالتی و سرعت تصمیم‌گیری
* معناداری در سطح ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، بین جهت‌گیری حالتی و رفتار امن‌پذیر بازیکنان جهت‌گیر حالتی رابطه معناداری وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$).

جدول ۸. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین جهت‌گیری حالتی و رفتار تصمیم‌گیری

همبستگی	سطح معناداری
۰/۱۶	*۰/۷۱

رابطه بین جهت‌گیری حالتی و رفتار تصمیم‌گیری
* معناداری در سطح ۰/۰۵

همبستگی بین خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه

همان‌گونه که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، همبستگی بالایی بین AOD و AOF (۰/۶۵) و نیز رابطه بین آنها وجود دارد ($P = ۰$). در نتیجه می‌توان گفت افرادی که از بعد مشغولیت رهایی پیدا می‌یابند، تردید کمتری دارند، همچنین اگر نمی‌توانند از آن رهایی پیدا کنند، پس از آن تردید بیشتری در انجام دادن کارهای آتی برای آنها اتفاق می‌افتد.

جدول ۹. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین AOD و AOF

همبستگی	سطح معناداری
۰/۶۵	*۰

همبستگی بین AOD و AOF
* معناداری در سطح ۰/۰۵

بر اساس نتایج جدول ۱۰، همبستگی مثبت ولی بسیار کمی بین AOD و AOP وجود دارد (۰/۰۱). به علاوه رابطه بین آنها معنادار نیست ($P = ۰/۹۴$). در نتیجه می‌توان گفت افرادی که دچار تردیدند، لزوماً افراد بی‌ثباتی نیستند. همچنین افرادی که در انجام کار تردید ندارند، لزوماً در انجام کارها ثبات زیادی ندارند.

جدول ۱۰. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین AOD و AOP

همبستگی	سطح معناداری
همبستگی بین AOD و AOP	۰/۰۱
	۰/۹۴*

* معناداری در سطح ۰/۰۵

براساس اطلاعات جدول ۱۱ همبستگی بین دو خرده‌مقیاس AOP و AOF پایین است (۰/۱۲) و رابطه معناداری بین این دو وجود ندارد ($P=۰/۵۵$). پس می‌توان گفت افرادی که مشغولیت دارند، لزوماً بی‌ثبات نیستند. همچنین افرادی که به سهولت از افکار رهایی می‌یابند، لزوماً از ثبات برخوردار نیستند.

جدول ۱۱. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای رابطه بین AOF و AOP

همبستگی	سطح معناداری
همبستگی بین AOF و AOP	۰/۱۲
	۰/۵۵*

* معناداری در سطح ۰/۰۵

براساس اطلاعات جدول ۱۲ همبستگی بین دو خرده‌مقیاس AOP و AOF با AOP پایین است (۰/۰۲۲) و رابطه معناداری بین این دو وجود ندارد ($P=۰/۷۶$), در نتیجه ارتباطی بین این دو خرده‌مقیاس با AOP وجود ندارد.

جدول ۱۲. همبستگی بین AOD و AOF با خرده‌مقیاس AOP

همبستگی	سطح معناداری
همبستگی بین AOD و AOF با خرده‌مقیاس AOP	۰/۰۲۲
	۰/۷۶*

* معناداری در سطح ۰/۰۵

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر بررسی رابطه جهت‌گیری کنشی و حالتی با رفتار تصمیم‌گیری فوتبالیست‌های ماهر زن بود. بدین منظور برای تعیین جهت‌گیری کنشی یا حالتی بازیکنان از پرسشنامه مقیاس کنترل عملکردی-۹۰ و برای ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری بازیکنان از تصاویر موقعیت‌های واقعی بازی فوتبال استفاده شد. از مجموع نتایج پژوهش چنین استنتاج می‌شود که جهت‌گیری افراد با دقت و رفتار مخاطره‌پذیر آنها در ارتباط است، اما این نوع جهت‌گیری با سرعت تصمیم‌گیری بازیکنان جهت‌گیر کنشی معنادار نیست. در مورد جهت‌گیری حالتی، نتایج رابطه معناداری بین جهت‌گیری حالتی با دقت،

سرعت و رفتار امن‌پذیر نشان داد. دیبلت^۱ و کول (۱۹۹۴) نواقص تصمیم‌گیری افراد جهت‌گیر حالتی نسبت به جهت‌گیر کنشی را این‌گونه عنوان کردند؛ اول اینکه افراد جهت‌گیر حالتی اغلب اطلاعات یا نشانه‌هایی را که برای تصمیم‌گیری در دسترس‌اند، مورد ملاحظه قرار می‌دهند. به‌خصوص، تردید، احتمال فعال شدن تمایلات غیرمقبولی را که افراد جهت‌گیر کنشی از آنها ممانعت می‌کنند افزایش می‌دهد. پس افرادی که دچار تردیدند، اهداف و مقاصد را دنبال می‌کنند که در مواقع آنی و غیرمحمول‌اند. دوم، ممکن است افراد جهت‌گیر حالتی اصول پیچیده‌تری از مدل‌های ابزاری را به‌کار گیرند (۱۰). گاتنیک، حکیم‌زاده^۲ و همکاران (۲۰۰۶)، به شواهد جدیدی دست یافتند. آنها در بررسی تأثیر نقش هیجانات در تصمیم‌گیری با تمرکز بر تصمیم‌گیری‌های مخاطره‌آمیز، گسترش یک مدل عصبی جهت تأکید نقش هر دو عوامل شناختی و هیجانی بر تصمیم‌گیری در شرایط مخاطره‌آمیز و نامطمئن را پیشنهاد کردند و به این نتیجه رسیدند که در زمان تصمیم‌گیری، حالت هیجانی و شناختی فردی موجب می‌شود که افراد سنجش‌های متفاوتی از خطرپذیری و فواید تصمیم‌گیری داشته باشند (۱۷). در مطالعه دی لانگ و ون نیپنبرگ^۳ (۲۰۰۹)، با افزایش جهت‌گیری کنشی، اغلب حتی پس از بروز خطا نیز، افراد قادر به حفظ سرعت و دقت پاسخ‌هایشان بودند. در توضیح این یافته‌ها، دی لانگ و ون نیپنبرگ (۲۰۰۶) استدلال کردند که جهت‌گیری کنشی، افراد را قادر می‌سازد حالت هیجانی خود را به‌منظور رسیدن به اهدافشان به حالت مطلوب درآورند. بی‌شک اگر هیچ عامل منفی غالب یا تجربه نشود، تردید مرتبط با جهت‌گیری کنشی - حالتی (AOH/SOH) پیگیری هدف را بسیار قوی‌تر از مشغولیت مرتبط با جهت‌گیری کنشی - حالتی تحت تأثیر قرار می‌دهد (۱۴). براساس نتایج برخی تحقیقات هنگام تصمیم‌گیری‌های پیچیده، افراد SOH محتاط‌تر از افراد AOH هستند. اما این فرضیه که افراد AOH در رفتار آغازین تصمیم‌گیری بهتر از افراد SOH هستند، هنوز به‌صورت تجربی اثبات نشده است. در نتیجه فرض شده است که جهت‌گیری کنشی - حالتی که تردیدهای متفاوتی را لحاظ می‌دارد، اجرای مشکلات خودتنظیمی متفاوتی را پیشگویی می‌کند. با توجه به رفتار آغازین، به‌نظر می‌رسد افراد AOH برتری داشته باشند. نتایج پژوهش سابقین باکس^۴ (۲۰۱۰) این فرضیه را به اثبات می‌رساند که افراد AOH در رفتار آغازین نسبت به افراد SOH برتری دارند. این پژوهش به این نتیجه

1. Dibbelt
2. Gutnik, Hakimzada
3. de Lange and van Knippenberg
4. Backes Sabine

منجر شد که هرچه افراد جهت‌گیری کنشی بیشتری داشته باشند، پیشرفت بیشتری به سمت هدف پیش رو خواهند داشت. نتایج مطالعه سابین باکس (۲۰۱۰) نشان داد که شکل‌گیری تمایلات اجرایی استراتژی قابل اجرای منعطفی است که امکان دستیابی به هدف را افزایش می‌دهد (۹). نتایج پژوهش بلانت و پی‌چیل^۱ (۱۹۹۷)، نیز نشان داد رفتار اجتنابی و تأخیر در تصمیم‌گیری به‌طور مثبتی با جهت‌گیری حالتی در ارتباطاند (۱۱). روث و استرانگ^۲ (۱۹۹۴)، نشان دادند که بازیکنان (بسکتبال) جهت‌گیر کنشی، پس از دریافت توپ، به‌طور معناداری بیشتر از بازیکنان جهت‌گیر حالتی به سمت سبد بسکتبال شوت کردند یا با دربیبل به موقعیت حمله نزدیک شدند، درحالی‌که بازیکنانی که جهت‌گیری حالتی داشتند، با پاس دادن توپ به بازیکنان بازی‌ساز، موقعیت امن را انتخاب کردند. با استفاده از یک صفحه ویدئویی، زمان تصمیم‌گیری بین اتمام تصویر و شروع تصمیم‌گیری اندازه‌گیری شد و نتیجه نشان داد که بازیکنان جهت‌گیر کنشی تصمیمات پرمخاطره‌تر و سریع‌تری را نسبت به بازیکنان جهت‌گیر حالتی اتخاذ می‌کنند (۲۴). اما استینسمیر-پلستر^۳ (۱۹۹۴)، نشان داد اگر تصمیم و انتخاب اهمیت زیادی داشته باشد، افرادی که جهت‌گیری کنشی دارند، به‌طور وسیع‌تری تصمیمات را مورد توجه قرار خواهند داد. بر این اساس، به‌نظر می‌رسد افراد جهت‌گیر کنشی برای تطابق با اهداف منحصره‌فرد، انعطاف بیشتری در مقابل شرایطی که با آن مواجه می‌شوند، از خود بروز می‌دهند (۲۴). نتایج تحقیق روث و استرانگ (۱۹۹۴) در مورد فوتبال نشان داد بازیکنانی که جهت‌گیری حالتی دارند، حداقل در فوتبال زمان تصمیم‌گیری طولانی‌تری دارند (۲۴). هک هاوسن و استرانگ^۴ نیز در تحقیقی (۱۹۸۸) در زمینه بسکتبال نشان دادند که بازیکنان جهت‌گیر کنشی بیشتر به سمت سبد شوت کرده و در دستورات عمل‌های رقابتی نیز امتیاز بیشتری کسب می‌کنند (۲۰). بررسی رابطه بین جهت‌گیری حالتی و تعویق عمل در پژوهش‌های بسویک و من^۵ (۱۹۹۴) به این نتیجه منجر شد که تردید در جهت‌گیری حالتی به میزان زیادی با تعویق در تصمیم‌گیری در ارتباط است ($t(88) = 0.7$ و $P < 0.001$). نتایج تحقیقات بعدی نشان داد که همبستگی مثبت متوسطی ($t(88) = 0.46$ و $P < 0.001$) و $t(83) = 0.44$ و $P < 0.001$) بین تعویق در تصمیم‌گیری و تردید در جهت‌گیری حالتی وجود دارد (۱۰، ۱۱). پژوهش‌های متعددی پروتکل‌ها و فرایندهایی را انجام داده‌اند که تحریک جهت‌گیری کنشی یا حالتی را

1. Blunt, A., & Pychyl
2. Roth & Strang
3. Stiensmeier-Pelster
4. Heckhausen & Strang
5. Beswick & Mann

نشان می‌دهند (هارمون-جونز^۱ و هارمون-جونز، ۲۰۰؛ کول، ۱۹۸۱؛ ون پوتن، زیلنبرگ و ون دیجک^۲، ۲۰۰۹). در مطالعه ون پوتن و همکاران (۲۰۰۹)، مشاهده شد زمانی که جهت‌گیری کنشی نسبت به جهت‌گیری حالتی استخراج شد، شرکت‌کننده‌ها افزایشی در سطح جهت‌گیری کنشی نشان دادند (۲۷). نتایج تحقیقات جهت‌گیری کنشی-حالتی در دو دهه گذشته به‌خوبی بررسی شده است، اما تحقیقات، بیشتر به فواید جهت‌گیری کنشی (دیفندورف، ۲۰۰۴؛ کوول و همکاران، ۲۰۰۵؛ کول، ۱۹۸۲، ۱۹۸۶؛ کول و بکمن (۱۹۹۴) توجه کرده‌اند. اما فواید جهت‌گیری حالتی و اشکالات جهت‌گیری کنشی توجه زیادی را به خود جلب نکرده است (۹). همچنین نتایج پژوهش آلمند^۳ و همکاران (۲۰۰۸)، از این موضوع حمایت می‌کند که توانایی تنظیم تأثیرات منفی، مکانیسم بااهمیتی است که در افراد جهت‌گیری کنشی وجود دارد (۷). هارتانگ و شولت^۴ (۱۹۹۴) نشان دادند که اگر افراد در معرض موقعیت‌ها و تجارب مناسب قرار گیرند، جهت‌گیری حالتی می‌تواند به جهت‌گیری کنشی تبدیل شود (۱۸). همچنین نبود آرامش محیطی از جمله سروصدا، گرما یا سرمای هوا، تصور نتایج مسابقات پیش رو، وقوع اتفاقات ناگوار و تأثیرات منفی آن و بسیاری عوامل دیگر، در تولید استرس و برانگیختن هیجانات نمونه‌ها تأثیرگذارند و بر خطرپذیری یا امن‌پذیری آنها مؤثرند. چنین عواملی ممکن است با ایجاد حالت تردید، مشغولیت ذهنی یا سایر افکار منفی، سرعت و دقت تصمیم‌گیری بازیکنان را کاهش دهد.

در بررسی همبستگی خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه، نتایج نشان داد که همبستگی معناداری بین خرده‌مقیاس‌های AOD (تردید) و AOF (مشغولیت) وجود دارد، اما همبستگی بین خرده‌مقیاس‌های AOD و AOP و همچنین AOF و AOP معنادار نیست. به‌علاوه به‌نظر می‌رسد که دو خرده‌مقیاس AOD و AOF پیش‌بینی معناداری نسبت به AOP ندارند. همبستگی‌های مشاهده‌شده بین خرده‌مقیاس‌های AOD و AOF معمولاً بسیار بالا هستند، در صورتی که همبستگی آنها با خرده‌مقیاس AOP معمولاً نزدیک به صفر یا حتی منفی است (۲۳). این مسئله با تفاسیر کول تطابق دارد که اعتقاد داشت توانایی‌های رهایی از موقعیت جهت‌گیری حالتی AOF و AOD با توانایی باقی ماندن در موقعیت جهت‌گیری کنشی AOP تفاوت دارد. همچنین براساس تحقیقات دیفندورف و همکاران (۲۰۰۰)،

-
1. Harmon-Jones
 2. Van Putten, Zeelenberg & Van Dijk
 3. Allemand
 4. Hartung & Schulte

همبستگی عامل AOF با عامل AOP نزدیک به صفر بود، که این موضوع در تحقیقات مشابه نیز حاصل شد. همچنین براساس نتایج تحقیقات دو بعد مشغولیت و تردید تا حدودی یا به مقدار زیادی با هم همبستگی دارند. برخی تحقیقات گزارش کرده‌اند که این همبستگی نزدیک به ۰/۳ است (آلمند و همکاران^۱، ۲۰۰۸). درحالی که سایر تحقیقات همبستگی بالاتری را گزارش می‌کنند. حتی برخی محققان این ابعاد را در قالب یک مقیاس قرار می‌دهند (۲۲،۱۹). براساس تئوری تعاملات سیستم‌های شخصیتی^۲، جهت‌گیری کنشی مرتبط با شکست (AOF) به‌عنوان توانایی کاهش تأثیر منفی که در مواجهه با تهدید و تجربیات ناراحت‌کننده ایجاد می‌شود، توصیف می‌شود؛ جهت‌گیری کنشی مرتبط با تصمیم‌گیری (AOD) به‌صورت توانایی فرد در ایجاد تأثیر مثبت در خود در مواجهه با مشکلات ادراک می‌شود که باید به تسهیل رفتاری بینجامد (۱۰،۱۹).

در نهایت می‌توان گفت که برخورداری از ویژگی کنشی در بازیکنان ماهر، با دقت تصمیم‌گیری و انتخاب مخاطره‌پذیر آنها همبستگی دارد و این نوع جهت‌گیری تسهیلی در رسیدن این افراد به اهدافشان خواهد بود.

منابع و مأخذ

۱. جمشیدی، اکبر؛ باقرزاده، فضل‌الله؛ عرب‌عامری، الهه؛ رستگار، احمد (۱۳۸۸)، «مقایسه جهت‌گیری ورزشی ورزشکاران شرکت‌کننده در هشتمین المپیاد ورزشی دانشجویی»، نشریه حرکت، ش ۳۹، ص ۱۳۳-۱۳۵.
۲. جمشیدی، اکبر؛ عرب‌عامری، الهه؛ علیزاده، نرجس؛ سلمانیان، افشین (۱۳۸۹)، «ارتباط جهت‌گیری ورزشی و اضطراب رقابتی در ورزشکاران شرکت‌کننده در دهمین المپیاد ورزشی»، نشریه رشد و یادگیری حرکتی، دوره ۴، ش ۹، ص ۳۷-۳۹.
۳. رضایی، فاطمه؛ شهبازی، مهدی؛ باقرزاده، فضل‌اله (۱۳۹۲)، «تأثیر سطوح مختلف انگیزتگی و شدت تمرین بر تصمیم‌گیری فوتبالیست‌های ماهر زن»، نشریه رشد و یادگیری حرکتی، مقاله ۵، دوره ۵، ۲ (۱۲)، ص ۶۷-۸۹.
۴. رضانی‌نژاد، رحیم؛ صادقی، عباس؛ افقی، نادر؛ خالقی‌آرانی، حسین (۱۳۸۴)، «مقایسه جهت‌گیری

1. Allemand, Job, Christen, & Keller
2. Personality Systems Interaction (PSI)

- ورزشی دانشجویان ورزشکار دانشگاه گیلان»، نشریه حرکت، ش ۲۴، ص ۶۱-۶۰.
۵. مک موریس، تری (۱۳۸۶). اکتساب و اجرای مهارت‌های ورزشی، ترجمه رسول حمایت‌طلب، و عبدالله قاسمی، تهران: بامداد کتاب، ص ۸۱، ۸۸ و ۹۸.
۶. نوربخش، پریوش؛ ضرغامی، مهدی؛ حسنی، سعید (۱۳۸۵)، «مقایسه جهت‌گیری ورزشی دانشجویان دختر و پسر ورزشکار رشته‌های انفرادی و گروهی شرکت‌کننده در هفتمین المپیاد ورزشی و رابطه آن با انگیزه‌های رقابتی»، نشریه حرکت، ش ۳۰، ص ۱۰۵-۱۰۴.
7. Allemand Mathias, Job Veronika, Christen Sibylle & Keller Marianne (2008), "Personality and Individual Differences: Forgivingness and action orientation, Department of Psychology", Gerontopsychology, University of Zurich, pp: 762-766
8. Andersson Patric, Ayton Peter, Schmidt Carsten (2008), "Myth and facts about Football, The economics and psychology of the world's greatest sport", Cambridge scholars publishing, pp: 1 & 2.
9. Backes Sabine, (2010), "Planning is the key to success- but for whom and how?: action-state orientation and specificity as moderators of implementation intention effects on goal achievement", pp:2,5,6,16,21,23 & 29
10. Baumann Nicola & Kuhl Julius, (2005) "How to Resist Temptation: The Effects of External Control Versus Autonomy Support on Self-Regulatory Dynamics", Journal of Personality 73:2, April 2005, University of Osnabru ck, Germany, Blackwell Publishing, pp: 443-470
11. Blunt A., & Pychyl T.A. (1998), "Volitional action and inaction in the lives of undergraduate students: State orientation, boredom and procrastination. Personality and Individual Differences", Department of Psychology, Carleton University, B550 Loeb Building, 1125 Colonel By Drive, Ottawa, Ont., Canada K1S 2A8, 37-846, pp: 837-846
12. Bowman, M. Flower, N. Machuga, J. & et al. (2001). "Motivation differences between group & individual athletic teams participation in intercollegiate & intramural sport". Journal of sport & exercise psychology (JSEP), supplement, 23 (6): PP: 145-160
13. Ciarrochi Joseph & Bilich Linda, (2006), "Acceptance and Commitment Therapy: Measures Package Process measures of potential relevance to ACT", School of Psychology University of Wollongon, pp:119-120
14. De Lange, M. A., & van Knippenberg, A. (2009). "To err is human: How regulatory and action orientation predicts performance following errors", Journal of Experimental Social Psychology, 45, pp: 1192-1199
15. Gill, D.L. (2000). "Psychological dynamics of sport & exercise, 2nd ed". Human kinetics. PP: 112-115.
16. Gill Diane, Deeter Thomas (1988), "Development of the sport orientation questionnaire", Research quarterly for exercise & sport, 59(3): PP: 191-202.

17. Gutnik Lily, Hakimzada A. Forogh, A. Yoskowitz Nocole, Patel Vimla L. (2006), "The role of emotion in decision making: A cognitive neuroeconomic approach towards understanding sexual risk behavior", *Jurnal of biomedical in formatics* 39(2006), pp: 720-736
18. J. Kuhl & J. Beckmann (Eds.) (1994), "Volition and personality: Action versus state orientation", Seattle: Hogrefe & Huber, pp: 217-231
19. Koole S.L., Fockenberg D.A. (2011), "Implicit emotion regulation under demanding conditions: The moderating role of action versus state orientation", Department of Social Psychology, VU University Amsterdam, van der Boechorststraat 1, NL-1081 BT, Amsterdam, Netherlands; Institut fur Psychologie, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Freiburg, Germany, pp: 440-452
20. Kuhl, J. & Beckmann J. (1994), "Volition and Personality: Action versus State Orientation", Hogrefe & Huber Publishers, Seattle, pp: 9-46
21. McElroy Todd & Dowd Keuth (2007), "Action orientation, consistency and feelings of regret, *Judgment and Decision Making*", Vol. 2, No. 6, December 2007, pp: 333-341
22. Moss Simon, (2008), "Action versus state orientation", unpublished
23. Papantoniou Georgia, Moraitou Despina, Dinou Magda, Katsadima Effie, (2010), "Psychometric Properties of the Greek Version of the Action Control Scale", *The International Journal of Educational and Psychological Assessment*, August 2010, Vol. 5, Greece, pp: 45-60
24. Raab Markus and G. Johnson Joseph, (2002), "Individual differences of action orientation for risk-taking in sports", Max Planck Institute for Human Development Center for Adaptive Behavior and Cognition, Lentzeallee 94, 14195, Berlin, pp: 326-336
25. Scheffer, David & Manke, Björn, (2009), "A Visual Approach to Measuring Personality Systems", *ARBEITSPAPIERE DER NORDAKADEMIE* ISSN 1860-0360, Nr. 2009-04, pp: 4-5
26. Vaeyens Roel, Lenoir Matthieu, M. Philippaerts Renaat & Williams A. Mark (2007), Mechanisms Underpinning Successful Decision Making in Skilled Youth Soccer Players: An Analysis of Visual Search Behaviors, *Journal of Motor Behavior*, 2007, Vol. 39, No. 5, 395-408
۲۷. Van Putten, M., Zeelenberg, M., & Van Dijk, E. (2009), "Dealing with missed opportunities: Action vs state orientation moderates inaction inertia", *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, pp: 808-815
28. Zoudji B., Thonc Bernard & Debûd Bettina (2010), "Efficiency of the mnemonic system of expert soccer players under overload of the working memory in a simulated decision-making task", *Psychology of Sport and Exercise*, Volume 11, Issue 1, January 2010, pp: 18-26
29. Zoudji B & Ripoll H, (2009), "Decision-making: the transfer of knowledge in collective games", the 12th ISSP WORLD CONGRESS OF SPORT PSYCHOLOGY, Marrakesh-June 17- 21, 2009